

Н.А. Дехтяр, канд. екон. наук, доц.,

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ СТРАТЕГІЇ ФІНАНСУВАННЯ

ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Однією із важливих проблем фінансового менеджменту на підприємстві є управління оборотним капіталом. Політика управління оборотним капіталом підприємства направлена на забезпечення довгострокової виробничої і ефективної фінансової діяльності підприємства, що досягається через пошук компромісу між ризиком втрати ліквідності та ефективністю роботи. Реалізація даної політики передбачає: визначення необхідного рівня оборотних активів та оптимізацію структури джерел їх фінансування.

У практиці фінансового менеджменту використовуються три принципові підходи до фінансування різних груп оборотних активів на основі здійснення багатоваріантних розрахунків стратегій управління оборотним капіталом. Основними альтернативними стратегіями управління оборотними активами відносно визначення їх загального рівня для підтримки заданого рівня виробництва є: агресивна, помірна (компромісна) і консервативна. Виходячи із зазначених концепцій підприємство також обирає відповідну стратегію фінансування оборотних активів.

Важливим питанням для кожної стратегії фінансування є необхідність розробки чітких цільових нормативів обороту грошових коштів, ліквідності та доходності власного капіталу. На нашу думку, критеріями віднесення до стратегій фінансування оборотного капіталу повинні бути: величина оборотного капіталу; джерела фінансування; ризик; витрати на обслуговування дебіторської заборгованості і утримання запасів; період обертання грошових коштів; ліквідність; доходність власного капіталу.

Характеризуючи агресивну стратегію фінансування оборотних активів слід зазначити, що величина оборотного капіталу повинна бути обґрунтовано низькою. За такого фінансування вартість капіталу мінімальна, проте ризик, непогашення зобов'язань та забезпечення достатнього рівня ліквідності є досить високим. За рахунок короткострокового позикового капіталу повинна фінансуватися переважна частина постійної і вся змінна частина оборотних активів. Витрати на обслуговування дебіторської заборгованості та запасів є низькими. Період обертання грошових коштів достатньо короткий і повинен складати до 30 днів. Така модель фінансування створює проблеми у забезпеченні поточної платоспроможності і фінансової стійкості підприємства. Оскільки здійснення операційної діяльності можливе за мінімальної потреби у власному капіталі, то ефективність діяльності забезпечуватиме найбільш високий рівень його рентабельності ($ROE > 18\%$).

Помірна (або компромісна) стратегія фінансування оборотних активів спирається на те, що величина оборотного капіталу є оптимальною (середньою). За рахунок власного і довгострокового позикового капіталу мають фінансуватися необоротні і постійна частина оборотних активів, а весь обсяг змінної частини оборотних активів – за рахунок короткострокового позикового капіталу (переважно середньострокових кредитів). Середній період обертання грошових коштів повинен знаходитися в межах 30-65 днів. Підприємство балансує терміни активів і зобов'язань по групах, що знижує ризик неплатежів. Такий тип політики фінансування поточних активів забезпечує прийнятний рівень фінансової стійкості підприємства і рентабельність використання власного капіталу $ROE 12-18\%$.

Фінансування оборотних активів за консервативною стратегією передбачає, що величина оборотного капіталу є великою. За рахунок власного капіталу і довгострокових зобов'язань повинні фінансуватися необоротні активи, постійна частина оборотних активів і близько половини змінної їх частини. Короткострокові кредити покриватимуть лише незначну частину змінних оборотних активів. Підприємство мало використовує

короткострокових кредитів, що мінімізує рівень ризику. Тривалість одного періоду обертання грошових коштів повинен складати від 65 до 135 днів. Витрати на обслуговування запасів та дебіторської заборгованості є необґрунтованими. Дана стратегія забезпечуватиме високий рівень фінансової стійкості підприємства (за рахунок мінімального обсягу використання короткострокових позикових коштів), однак призведе до збільшення витрат власного капіталу на їх фінансування, та до зниження рівня його рентабельності ($ROE < 12\%$).

Отже, врахування зазначених критеріїв ефективності формування і використання оборотного капіталу дозволить підприємствам приймати виважені управлінські рішення.

Дехтяр, Н.А. Обґрунтування вибору стратегії фінансування оборотного капіталу підприємства [Текст] / Н.А. Дехтяр // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції (27–28 жовтня 2011 р.): у 2 т. – Суми: УАБС НБУ, 2011. – Т. 2. – С. 28-29.